

OUDERDOMSSIMULATOR (2^{de} graad)



Zorg en Welzijn - voorlopige versie dd. 30/06/2023

BK2_02.10

De leerlingen informeren zich over de behoeften van kinderen en volwassenen binnen een ruime gezinscontext.

- levensloopfasen
- ontwikkelingspsychologische domeinen
- menselijk gedrag
- beïnvloedende factoren
- (basis)behoeften van mensen
- aanbod lokale zorg-, hulp- en dienstverlenende instanties



Maatschappij & Welzijn – D/2021/13.758/070

4.1 Basiscompetenties in zorgverlening en begeleiding

Deze doelen worden best in samenhang gerealiseerd met de leerplandoelen van de andere onderdelen. Het toepassen van gezondheidsvaardigheden is daarbij fundamenteel.

LPD 1 De leerlingen illustreren het belang en de betekenis van een holistische, dynamische en emancipatorische mensvisie met aandacht voor

- de unieke persoon en zijn omgeving;
- zorgverlening en begeleiding.

Samenhang tweede graad: II-God-d P4, PP108, PI120, PC119, I1, Om1; II-God-a P4, PP108, PI120, PC119, I1, Om1

Samenhang eerste graad: In de eerste graad leren leerlingen gezondheid benaderen als een samenspel tussen fysieke, psychische en sociale elementen. Ze ontdekken dat hun persoonlijke identiteit gelaagd en dynamisch is.

✓ Holistische mensvisie: in zorgverlening en begeleiding is het belangrijk de mens te benaderen vanuit een totaalvisie (holisme). Het is zinvol om ook aandacht te hebben voor de existentiële component van mens-zijn (zingeving, levensbeschouwing).

✓ Dynamische mensvisie: je kan het begrip dynamische mensvisie in relatie brengen levenslang leren of met de doelen over ontwikkeling (LPD 29 – 33, 35, 36). Wanneer je handelt vanuit een dynamische mensvisie geef je de ander kansen om te ontwikkelen, van mening te veranderen, fouten te maken, bij te leren ... Dat betekent dat leerlingen de ander leren benaderen vanuit een hoopvol perspectief.

✓ Emancipatorische mensvisie: omdat mensen in het leven van elke dag keuzes maken en beslissingen nemen, leren leerlingen dat bv. inspraak, zelfbeschikking, zelfredzaamheid, het bevorderen van

zelfstandigheid, autonomie en verantwoordelijkheid belangrijke uitgangspunten zijn bij het zorg verlenen en begeleiden.

LPD 2 De leerlingen handelen belevingsgericht met aandacht voor

- **authenticiteit en integriteit;**
- **welbevinden en betrokkenheid;**
- **diversiteit.**

Samenhang tweede graad:; II-God-d G3, 4, Om1, 2; II-God-a G3, 4, Om1, 2

Samenhang eerste graad: In de eerste graad leren leerlingen bij feiten of gebeurtenissen hun gedachten, gevoelens, gedrag en de gevolgen voor zichzelf met behulp van richtvragen beschrijven.

✓ Je kan leerlingen ondersteunen in het ontwikkelen van deze competentie door concrete situatieschetsen of het bespreken van klassituaties. Daardoor ontdekken ze dat integer, authentiek zijn en aandacht hebben voor de beleving van de ander (welbevinden en betrokkenheid) belangrijke eigenschappen zijn in hun ontmoetingen met anderen en in zorgverlening en begeleiding in het bijzonder.

✓ Bij het uitwerken van (uitvoerende) opdrachten kan je leerlingen, met behulp van richtvragen of door het beschrijven van de persoon en de situatie waarvoor ze de opdracht uitvoeren, helpen deze houding en vaardigheden in diverse situaties te ontwikkelen: voor wie voer ik de opdracht uit? Wat is zijn/haar behoefte of wens? Welke mogelijkheden of beperkingen heeft deze persoon? Bij het uitschrijven van de situaties is het belangrijk om oog te hebben voor onze diverse samenleving.

✓ Je kan leerlingen erop wijzen dat afhankelijk van de setting ook andere begrippen dan 'belevingsgericht' gehanteerd worden zoals sensitief-responsief handelen.

✓ Je werkt dit doel uit in samenhang met LPD 23 of LPD 6.

LPD 12 De leerlingen handelen veilig vanuit de focus op gezondheidsbevordering.

richtlijnen en procedures m.b.t. de veiligheid: van gedrag, omgeving en materialen.

Samenhang eerste graad: In de eerste graad leren leerlingen veilig handelen in de schoolse context met aandacht voor veiligheidsvoorschriften en procedures.

✓ Vanuit de focus op gezondheidsbevordering kan je met leerlingen vanuit de aandacht voor risicoanalyse werken rond richtlijnen en procedures toegepast op het eigen veiligheidsgedrag (eigen leefomgeving, schoolse context) of dat van kinderen en ouderen in een gezinscontext.

✓ Vanuit het hanteren van gezondheidsvaardigheden kan je denken aan richtlijnen met betrekking tot evacueren, brandveiligheid, valpreventie, inrichting van de leefomgeving van het kind of de oudere ...

✓ Psychosociale veiligheid komt aan bod in LPD 15.

LPD 22 De leerlingen analyseren aan de hand van casussen op een methodische wijze het totale menselijk functioneren met aandacht voor signalen die wijzen op veranderingen.

Samenhang tweede graad: II-Nat-da LPD 9

✓ Wat leerlingen leren in Natuurwetenschappen en in het deel in fysiologie en anatomie biedt hen een basis voor het bereiken van dit leerplandoel. Omdat verzorgenden, zorgkundigen en begeleiders een

belangrijke signaalfunctie hebben, leren ze in de tweede graad vanuit casussen of simulaties aandacht hebben voor signalen die wijzen op veranderingen in het menselijk functioneren.

✓ Omdat het belangrijk is het menselijk functioneren te benaderen vanuit een holistische visie, kan je werken met actuele kaders of modellen zoals ICF of de patronen van Gordon om het menselijk functioneren op een methodische wijze te analyseren en in kaart te brengen.

✓ Je kan werken met casussen waarbij je aandacht besteedt aan signalen zoals vermoeidheid, koorts, misselijkheid, pijn, braken, diarree, zich minder energiek voelen, geen zin om te spelen, beperkt zijn in het zelfstandig functioneren.

LPD 35 De leerlingen lichten de fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling doorheen de levensloopfasen van volwassenen en ouderen toe met aandacht voor

- lichamelijke veranderingen en betekenis van levensgebeurtenissen;
- identiteitsontwikkeling volgens Erikson;
- morele ontwikkeling.

Samenhang tweede graad: II-God-d P2, 3, 5; II-God-a P2, 3, 5

✓ Je kan denken aan veroudering, geheugen, cognitieve groei en levensgebeurtenissen die de ontwikkeling beïnvloeden zoals vriendschappen, relaties, intimiteit, verschillende relatie-, gezins- en woonvormen, keuze voor opleiding, beroep en loopbaan.

✓ Dit doel kan je in samenhang zien met LPD 39 en 41.

LPD 42 De leerlingen voeren ondersteunende vaardigheden uit met betrekking tot ADL-activiteiten.

Samenhang tweede graad: II-LiOp-ddaa LPD9

✓ Je focust op het ondersteunen van kinderen tussen 0 en 3 jaar en van gezonde volwassenen in dagelijkse situaties.

✓ ADL activiteiten: je kan werken rond aspecten van rust en slaap, maaltijdgebeuren, hygiëne en zindelijkheid, verzorging.

✓ Aandacht voor de behoeften, wensen, voorkeuren, mogelijkheden en beperkingen, het welbevinden en betrokkenheid van het kind, de beleving van de volwassene en gezondheidsbevordering zijn belangrijke uitgangspunten.

✓ Vanuit casussen kan je leerlingen enkele verzorgende handelingen bij kinderen laten exploreren zoals verluieren, kinderbadje, heffen en tillen, geven van een flesje of fruitpap. Je kan werken met workshops (hoekenwerk), vertrekken vanuit een

spelsituatie, leerlingen inschakelen die stage-ervaringen hebben ... Het is belangrijk dat leerlingen ervaren dat zorgen voor kinderen mogelijkheden creëert om ontwikkelingskansen te bieden op alle ontwikkelingsdomeinen.

✓ Je kan leerlingen laten ervaren wat het betekent afhankelijk te zijn van anderen bij het uitvoeren van dagelijkse activiteiten.

✓ Vanuit de focus op kinderen en gezonde volwassenen en in samenhang met LPD 23, 24, 26 en 44 kan je werken rond het organiseren en ondersteunen van het maaltijdgebeuren: het bedelen en presenteren van maaltijden en dranken, samen maaltijd nemen ...

✓ Vanuit de samenhang met LPD 41 is het belangrijk dat leerlingen oog hebben voor de diversiteit in de samenleving. Ook inzetten op duurzaamheid is bij het uitwerken van dit doel een aandachtspunt.

LPD 44 De leerlingen maken kennis met kinderen, volwassenen en settings in zorg en welzijn vanuit het ondersteunen van kleine (vrije tijds)activiteiten.

✓ In functie van oriëntering laat je leerlingen via een activiteit kennismaken met kinderen en volwassenen (ouderen).

✓ Je kan denken aan het observeren en participeren aan een (vrijtijds)activiteit zoals Sinterklaas-, Kerst- of ander feest, een ouderennamiddag, een sport- of spelnamiddag, een actie rond gezondheidsbevordering of het mee- eten en meespelen tijdens de middagpauze in een kleuter- of basisschool, het inrichten van een seizoenshoek in een WZC, een bezoek in een WZC ... Tijdens deze activiteiten kan je het werken rond meerdere leerplandoelen integreren.

LPD 45 De leerlingen tonen aan dat organismen reageren op prikkels.

Betrokken zintuigen: oog, oor, huid, tong, neus

✓ De systematische samenhang tussen prikkel- receptor- conductor- effector komt aan bod. Je kan een algemeen schema hanteren dat die samenhang aangeeft en dat vervolgens toepassen bij de verschillende zintuigen. Bij de bespreking van het oor kan je aansluiten bij de leerplandoelen rond geluid in het leerplan natuurwetenschappen. Bij het oog kan je de link leggen met de doelen rond optica.

✓ Je kan aan de hand van eenvoudige voorbeelden aantonen dat het menselijk lichaam reageert op uitwendige en inwendige prikkels zoals honger en dorstgevoel, reactie op stress ... Het is niet de bedoeling om tot op celniveau te gaan.

Zorg en Welzijn - D/2021/13.758/116

LPD 1 De leerlingen handelen vanuit een holistische, emancipatorische en dynamische mensvisie. Samenhang eerste graad: In de eerste graad maken leerlingen kennis met de holistische (de mens bekijken vanuit een totaalvisie) en de dynamische (identiteit is aan verandering onderhevig) kijk op de mens.

✓ De leerling leert dat de mens een uniek geheel van fysieke, psychische, sociale en spirituele elementen is en dat die elementen wel te onderscheiden maar niet te scheiden zijn van elkaar. Ze zijn onlosmakelijk verbonden en kennen een voortdurende wisselwerking (dynamisch) met elkaar en de omgeving. Je kan verduidelijken dat die visie een grondhouding veronderstelt als men in de zorg aan de slag gaat. Je kan al de link leggen naar hoe het werkveld naar zorgvragers kijkt.

✓ Er wordt naast een holistische en dynamische een derde dimensie toegevoegd. Leerlingen maken kennis met de emancipatorische benadering van de mens. Dat staat voor het recht om, ongeacht de situatie waarin men zich bevindt, een eigen visie, alternatieve waarden en overtuigingen aan te dragen. In de zorg zal de leerling die autonomie en zelfbeschikking aanmoedigen en stimuleren: om regie over eigen gezondheid in handen te kunnen nemen, zijn gezondheidsvaardigheden belangrijk.

✓ Het recht om autonoom en vanuit een persoonlijke overtuiging eigen keuzes te maken die niet altijd parallel lopen met wat maatschappelijk aanvaardbaar is, sluit niet uit dat je er feedback kan op geven. Daarbij staat het zoeken naar objectieve argumenten centraal.

LPD 2 De leerlingen handelen belevingsgericht met aandacht voor

- **authenticiteit en integriteit;**
- **welbevinden en betrokkenheid.**

Samenhang tweede graad:; II-God-a G3, 4, Om1, 2

Samenhang eerste graad: In de eerste graad leren leerlingen bij feiten of gebeurtenissen hun gedachten, gevoelens, gedrag en de gevolgen voor zichzelf met behulp van richtvragen beschrijven.

✓ Je kan leerlingen ondersteunen in het ontwikkelen van deze competentie door concrete situatieschetsen of het bespreken van klassituaties. Daardoor ontdekken ze dat integer, authentiek zijn en aandacht hebben voor de beleving van de ander (welbevinden en betrokkenheid) belangrijke eigenschappen zijn in hun ontmoetingen met anderen en in de zorg in het bijzonder.

✓ Bij het uitwerken van opdrachten kan je leerlingen, met behulp van richtvragen of door het beschrijven van de persoon en de situatie waarvoor ze de opdracht uitvoeren, helpen deze houding en vaardigheden in diverse situaties te ontwikkelen: voor wie voer ik de opdracht uit? Wat is zijn/haar behoefte of wens? Welke mogelijkheden of beperkingen heeft deze persoon? Bij het uitschrijven van de situaties is het belangrijk om oog te hebben voor onze diverse samenleving. Je kan dit leerplandoel bereiken in samenhang met diversiteit (LPD 33).

LPD 18 De leerlingen illustreren de kenmerken van normale waarneming en cognitie met aandacht voor

- **de werking van de hersenen, zintuigen en het zenuwstelsel;**
- **het effect op gezond menselijk functioneren;**
- **preventieve maatregelen.**

✓ Je kan de leerlingen de delen van het zenuwstelsel laten aanduiden op een schets en de werking van de hersenen en de zintuigen laten toelichten. Je hoeft je niet te beperken tot de anatomische en fysiologische aspecten. Je kan de link leggen tussen werking van hersenen, zintuigen en zenuwstelsel enerzijds en denken en leren anderzijds.

✓ Je bouwt met de leerlingen de relatie tussen zenuwstelsel en zintuigen op. De samenhang met het bewegingsstelsel kan je hier eveneens naar voor schuiven (LPD 16).

✓ De leerlingen verduidelijken de begrippen waarneming en cognitie en het belang ervan. Daarbij komen ook de preventieve maatregelen aan bod zoals het zorg dragen voor zintuigen (bril, hoorapparaat,...). Je kan dit leerplandoel in samenhang met levensfasen en ontwikkeling bespreken (LPD 31).

✓ Je kan met leerlingen tips verkennen om de hersenen gezond te houden: voldoende slaap, beweging, sociaal actief zijn, gezond eten en drinken, tandhygiëne, stress vermijden

LPD 31 De leerlingen lichten de levensloofasen van de mens toe met aandacht voor de mijlpalen in de fysieke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling.

Samenhang eerste graad: In de eerste graad wordt de ontwikkeling van identiteit als dynamisch omschreven. Identiteit ontwikkelt zich doorheen de tijd en wordt beïnvloed door de eigen omgeving, achtergrond en persoonlijke beleving van ruimte en tijd.

- ✓ Je kan de leerlingen vooral de grote mijlpalen in de ontwikkeling meegeven die hen helpen bij hun observaties (LPD 30) en de kleine vrijetijdsacties waaraan ze zullen deelnemen (LPD 35). Het accent ligt op correcte verwachtingen van kinderen, volwassenen en ouderen in functie van de levensfase waarin men zich bevindt.
- ✓ Je kan leerlingen de kenmerken en evolutie van de fysieke groei laten ontdekken: fijne en grove motoriek, controle over precisie, evolutie van rollen, kruipen en zitten naar staan en lopen. De verschillende mijlpalen zijn belangrijk in functie van de zorg en het pedagogisch handelen (bv. bij het aanbieden van spelvormen).
- ✓ Je kan de leerlingen tonen hoe zintuigelijke mogelijkheden toenemen en aanleren wat de mijlpalen zijn in zien, horen, ruiken, voelen en proeven.
- ✓ Je kan leerlingen de stappen in verstandelijke ontwikkeling bij kinderen bijbrengen. Daarbij komen o.m. ervaringen vasthouden, abstracter denken, verbanden leggen en objectpermanentie aan bod.
- ✓ Je kan leerlingen de basisbehoeften (eten, drinken, liefde en affectie ...) van kinderen laten ontdekken en de ontwikkeling in identiteit, gehechtheid en vertrouwen aan bod laten komen.
- ✓ In de derde graad kan je de leerlingen een link laten leggen naar de morele ontwikkeling van de mens door de waarden en normen die eigen zijn aan een levensfasen te benoemen.
- ✓ Omdat de ontwikkeling van de mens het snelst evolueert in de beginjaren is er veel aandacht voor de kindertijd. De levensgebeurtenissen die de ontwikkeling beïnvloeden zijn daarin bijzonder belangrijk. Denk o.m. aan relatie of vriendschap, diverse gezins- en woonvormen, keuze voor opleiding ... Bij volwassenen en ouderen kan je aanvullen met beroeps- en loopbaankeuze.